

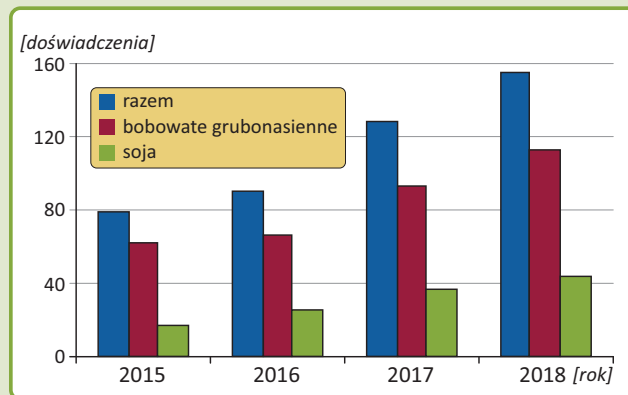
INFORMACJE OGÓLNE

W roku 2017 Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU) w Słupi Wielkiej, mając na względzie potrzebę zwiększenia powierzchni uprawy roślin bobowatych grubonasiennych i soi dla poprawy bilansu paszowego w kraju, wystąpił z koncepcją wprowadzenia innowacyjnych rozwiązań metodycznych i rozszerzenia zakresu doświadczalnictwa odmianowego w tej grupie roślin. Koncepcję tę nazwano Inicjatywą Białkową COBORU.

Wprowadzone innowacje doświadczalne dotyczą tradycyjnych, rodzimych roślin bobowatych grubonasiennych (strączkowych): bobiku, grochu siewnego, łubinu wąskolistnego, łubinu żółtego oraz zaliczanej do roślin oleistych soi, która w naszym kraju jest jeszcze mało znanym gatunkiem. Umownie tę grupę roślin przyjęto określać mianem roślin białkowych. Propozycje innowacyjnego doświadczalnictwa odmianowego dla tej grupy roślin zostały zaakceptowane na posiedzeniu kierownictwa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w dniu 21 marca 2017 roku.

Głównym celem podjętych działań było takie zmodyfikowanie przez COBORU dotychczasowego systemu Porejestrów doświadczalnictwa odmianowego (PDO), aby możliwe było określenie rejonów kraju najbardziej odpowiednich do uprawy poszczególnych gatunków roślin białkowych i jednocześnie wskazanie najlepszych odmian do uprawy. W tym celu znacznie zwiększono liczbę realizowanych doświadczeń odmianowych (rys. 1) oraz tak zmieniono lokalizację, aby w każdym gatunku zapewnić w miarę równomierne ich rozmieszczenie na terenie całego kraju.

W przypadku soi, zdecydowanie więcej doświadczeń ulokowano w północnej części kraju. Ponadto, w tym gatunku, przejściowo zmieniono system badania odmian ze Wspólnotowego katalogu odmian roślin rolniczych (CCA), niezarejestrowanych w Polsce, które są powszechnie rozmnażane w naszym kraju, a ich materiał siewny jest oferowany do sprzedaży. Odmiany te mogą być zgłaszane do badań PDO, z pominięciem tzw. badań rozpoznawczych. Dzięki temu odmiany

Rys. 1. Liczba doświadczeń z bobowatymi grubonasiennymi i soją w latach 2015-2018

soi ze Wspólnotowego katalogu CCA mogą trafiać do doświadczeń PDO o dwa lata wcześniej. Potencjalnie uprawa niezmodyfikowanych genetycznie odmian soi jest dużą szansą na poprawę bilansu paszowego i białkowego w naszym kraju. Soja jest u nas gatunkiem stosunkowo mało znanym. Biorąc pod uwagę rosnące znaczenie tej rośliny w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w tym zwłaszcza pojawianie się coraz większej liczby odmian zagranicznych na krajowym rynku nasiennym, należy oczekiwać wyraźnego wzrostu znaczenia soi w uprawie.

Wprowadzone zmiany organizacyjne pozwolą na powszechną rekomendację odmian roślin bobowatych grubonasiennych i soi począwszy od roku 2019. Należy oczekiwać, że Listy odmian zalecanych (LOZ) do uprawy w poszczególnych województwach pozwolą zoptymalizować wybór odmian, co w znacznym stopniu powinno ograniczyć ryzyko uprawy roślin białkowych.

Z kolei wyznaczenie rejonów kraju najbardziej odpowiednich do uprawy poszczególnych gatunków roślin białkowych wymagać będzie dłuższego czasu z uwagi na dużą zmienność warunków pogodowych w kolejnych sezonach wegetacyjnych i tym samym na niejednoznaczność wyników.

Ważnym uzupełnieniem doświadczeń rekomendacyjnych są badania agrotechniczne, realizowane z inicjatywy stacji doświadczalnych oceny odmian (SDOO), jak

i Centrali COBORU. W głównej mierze, co rozumiałe, badania te dotyczą soi.

UPOWSZECHNIANIE WYNIKÓW

W ramach Inicjatywy Białkowej w COBORU duży nacisk położono na sukcesywne i szerokie upowszechnianie wyników badań oraz ustaleń dotyczących rekomendacji odmian. Upowszechnianie odbywa się wielokierunkowo, przyjmując różne formy:

- Publikacje Centrali COBORU
 - Wstępne wyniki plonowania odmian w doświadczeniach porejestrowych,
 - Wyniki porejestrowych doświadczeń odmianowych,
 - Listy opisowe odmian,
 - Listy odmian zalecanych do uprawy na obszarze województw,
 - Foldery i ulotki.

Publikacje zawierają wyniki wszystkich doświadczeń dla kraju, a w przypadku soi także dla wydzielonych trzech rejonów (południowy, centralny, północny). Wszystkie publikacje dostępne są na stronie internetowej COBORU:

www.coboru.pl/DR/index.aspx

www.coboru.pl/IB/index.aspx

- Publikacje stacji doświadczalnych oceny odmian
 - Wstępne wyniki plonowania odmian w doświadczeniach porejestrowych,
 - Wyniki porejestrowych doświadczeń odmianowych,
 - Listy odmian zalecanych do uprawy na obszarze województwa.

Publikacje zawierają wyniki doświadczeń przeprowadzonych w danym województwie, a także wybranych doświadczeń z województw sąsiednich. Z kolei zalecenia rekomendacyjne odnoszą się tylko do konkretnego województwa i są ustalane przez poszczególne Wojewódzkie Zespoły PDO. Publikacje dostępne są na stronach internetowych poszczególnych SDOO. Ich adresy można znaleźć pod poniższym linkiem:
www.coboru.pl/SDOO/Centrala/centrala.aspx

- Aplikacje na stronie internetowej COBORU:
 - porównanie odmian pod względem wybranych cech,
 - charakterystyka odmian.

Są to aplikacje interaktywne, umożliwiające wszechstronne porównanie wybranych odmian lub scharakteryzowanie najważniejszych cech rolniczo-użytkowych wybranej odmiany. Obie aplikacje dostępne są pod poniższym adresem:
www.coboru.pl/DR/index.aspx

- Konferencje i szkolenia – organizowane przez Centralę COBORU i stacje doświadczalne oceny odmian, dostarczające użytkownikom informacji o odmianach, a także o najważniejszych elementach agrotechniki roślin białkowych oraz innych aspektach dotyczących tej grupy roślin.
- Dni Pola Roślin Bobowatych Grubonasiennych (strączkowych) i Dni Soi – organizowane przez SDOO, mające na celu zapoznanie użytkowników odmian z aktualnym postępem hodowlanym oraz sprzyjające wymianie poglądów na tematy związane z uprawą tej grupy roślin.

PODSUMOWANIE

- Realizacja zadań w ramach Inicjatywy Białkowej COBORU pozwala na stałą weryfikację optymalnych rejonów kraju do uprawy roślin białkowych i powszechną rekomendację najlepszych odmian tej grupy roślin do uprawy w poszczególnych województwach.
- Im bardziej różnią się odmiany danego gatunku pod względem potencjału plonowania w rejonach kraju, tym większego znaczenia nabiera powszechna rekomendacja odmian.
- Stała dostępność informacji o przydatności rejonów kraju do uprawy nowych odmian roślin bobowatych grubonasiennych i soi oraz powszechna rekomendacja odmian do uprawy, będą decydować o poziomie plonowania i opłacalności uprawy tej grupy roślin.
- Istnieje potrzeba stałej współpracy z wojewódzkimi ośrodkami doradztwa rolniczego i innymi instytucjami i organizacjami rolniczymi w zakresie popularyzacji uprawy i wykorzystania krajowych roślin białkowych w przemyśle paszowym.

CENTRALNY OŚRODEK BADANIA
ODMIAN ROŚLIN UPRAWNYCH
SŁUPIA WIELKA

tel. 61 285 23 41 do 47
e-mail: sekretariat@coboru.pl www.coboru.pl

INICJATYWA BIAŁKOWA COBORU

**bobik, groch siewny,
tubin wąskolistny,
tubin żółty, soja**

Słupia Wielka 2019